

Põhiõiguste harta			Puuetega inimeste õiguste konventsioon (PIK)		Põhiseadus (PS)	Kontrolli, et kooskõla oleks tagatud/kinnitus, vajadusel täiendav analüüs ja täiendavad nõuded TATis
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=ET			https://www.riigiteataja.ee/akt/204042012006		https://www.riigiteataja.ee/akt/115052015002?leiaKehtiv	
Põhiõiguste harta jaotis	Põhiküsimused	Harta artikkel	PIK artikkel	Põhiküsimused	Põhiõiguste harta ja puuetega inimeste õiguste konventsiooni artiklid on kaetud muu hulgas põhiseaduse ja teiste all loetletud seadustega	
Sotsiaalministeerium nõustab naiste ja meeste võrdõiguslikkuse, mittediskrimineerimise ja erivajadustega inimeste ligipääsetavuse osas programmide ja projektide kavandamis-, rakendamise-, seire- ja hindamisprotsessis (ELi harta artiklid 21, 23 ja 26 ja puuetega inimeste konventsiooni artikkel 9), Keskkonnaministeerium keskkonnakaitse teemades (EL harta artikkel 37) ning kooskõlastavad toetuse andmise tingimusi.						
Iga ministeerium vastutab põhiõiguste kaitsmise ja edendamise eest oma haldusalas.						
I jaotis - "Väärikus" (artiklid 1-5)	Inimväärikus	1	16	Kaitse ekspluateerimise, vägivalga ja väärkohtlemise eest	PS § 10 nimetatud inimväärikuse põhimõtete on üks EV Põhiseaduse alusprintsipidest	Põhiõiguste ja PIK väärtuste riive ohtu ei ole.
	Õigus elule	2	10	Õigus elule	PS § 17 Igatühel on õigus elule.	
	Õigus isikupuutumatusele	3	14	Vabadus- ja isikupuutumatus	PS § 20 Igatühel on õigus vabadusele ja isikupuutumatusele.	
	Piinamise ning ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise keeld	4	15	Kaitse piinamise ja julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise eest	PS § 18 Kedagi ei tohi piinata, julmalt või väärkust alandavalt kohelda.	
	Orjapidamise ja sunniviisilise töö keeld	5	16	Kaitse ekspluateerimise, vägivalga ja väärkohtlemise eest	PS § 20 Igatühel on õigus vabadusele ja isikupuutumatusele. PS § 29 Kedagi ei tohi sundida tema vaba tahte vastaselt tööle ega teenistusse, välja arvatud kaitseväeteenistus või selle asendusteenistus, tööd nakkushaiguse leviku tõkestamisel, loodusõnnetuse ja katastroofi korral ning töö, mida seaduse alusel ja korras peab tegema süüdimõistetu.	
II jaotis „Vabadused“ (artiklid 6–19)	Õigus vabadusele ja turvalisusele	6	16	Kaitse ekspluateerimise, vägivalga ja väärkohtlemise eest	PS § 20 Igatühel on õigus vabadusele ja isikupuutumatusele.	Põhiõiguste ja PIK väärtuste riive ohtu ei ole.
	Era- ja perekonnaelu austamine	7	22	Isikupuutumatuse kaitse	PS § 26 Igatühel on õigus perekonna- ja eraelu puutumatusele.	
				Eraelu puutumatus	1. Põhiseadus § 20 Igatühel on õigus vabadusele ja isikupuutumatusele. 2. Isikuandmete kaitse seadus - https://www.riigiteataja.ee/akt/104012019011	
	Isikuandmete kaitse	8	22	Eraelu puutumatus	PS § 26 Igatühel on õigus perekonna- ja eraelu puutumatusele. PS § 27 Perekond rahva püsimise ja kasvatamise ning ühiskonna alusena on riigi kaitse all.	
	Õigus abielluda ja luua perekond	9	23	Kodu ja perekonna austamine	PS § 40 Igatühel on südametunnistuse-, usu- ja mõttevabadus. PS § 41 Igatühel on õigus jääda truuks oma arvamustele ja veendumustele. Kedagi ei tohi sundida neid muutma.	
	Mõtte-, südametunnistuse- ja usuvabadus	10	3	Preambul ja üldpõhimõtted, sh mittediskrimineerimine, osalemine ja kaasatus ühiskonnas, võrdsed võimalused, juurdepääsetavus, meeste ja naiste võrdsus jne.	§ 44. Igatühel on õigus vabalt saada üldiseks kasutamiseks levitatavat informatsiooni. § 45. Igatühel on õigus vabalt levitada ideid, arvamusi, veendumusi ja muud informatsiooni sõnas, trükis, pildis või muul viisil.	
	Sõna- ja teabevabadus	11	21	Sõna ja arvamusevabadus ning juurdepääs informatsioonile	§ 47. Kõigil on õigus ilma eelneva loata rahumeelselt koguneda ja koosolekuid pidada.	
	Kogunemis- ja ühinemisvabadus	12	21	Sõna ja arvamusevabadus ning juurdepääs informatsioonile	§ 38. Teadus ja kunst ning nende õpetused on vabad.	
	Kunsti ja teaduse vabadus	13	30	Osalemine kultuurielus, virgestus-, puhke- ja sporditegevuses	Ülikoolid ja teadusasutused on seaduses ettenähtud piires autonoomsed.	
	Õigus haridusele	14	24	Haridus	§ 29. Eesti kodanikul on õigus vabalt valida tegevusala, elukutset ja töökohta.	
	Kutsevabadus ja õigus teha tööd	15	27	Töö ja tööhõive	§ 31 Eesti kodanikel on õigus tegeleda ettevõtlusega	
	Ettevõtlusvabadus	16	27	Töö ja tööhõive	§ 32 Igatühe omand on puutumatu ja võrdselt kaitstud	
	Õigus omandile	17	30	Osalemine kultuurielus, virgestus-, puhke- ja sporditegevuses.	Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus - https://www.riigiteataja.ee/akt/VRKS	
	Õigus varjupaigale	18	18	Liikumisvabadus ja kodakondsus	§ 36. Ühtki Eesti kodaniku ei tohi Eestist välja saata ega takistada Eestisse asumast.	
	Õigus kaitsele tagasisaatmise, väljasaatmise või väljaandmise korral;	19	18	Liikumisvabadus ja kodakondsus		
III jaotis „Võrdsus“ (artiklid 20–26)	Võrdsus seaduse ees	20	12	Võrdne tunnustamine seaduse ees	PS § 12 Kõik on seaduse ees võrdsed. Kedagi ei tohi diskrimineerida rahvuse, rassi, nahavärvuse, soo, keele, päritolu, usutunnistuse, poliitiliste või muude veendumuste, samuti varalise ja sotsiaalse seisundi või muude asjaolude tõttu.	Analüüs seletuskirja punktis 4.
	Diskrimineerimiskeeld	21	5	Võrdsus ja mittediskrimineerimine	Võrdsuse kohtlemise seadus - https://www.riigiteataja.ee/akt/122102021011?leiaKehtiv Kedagi ei tohi diskrimineerida rahvuse, rassi, nahavärvuse, usutunnistuse või veendumuste, vanuse, puude või seksuaalse sättumuse alusel. Võrdsuse kohtlemise põhimõtte tähendab, et diskrimineerimist ei toimu.	
	Kultuuriline, usuline ja keeleline mitmekesisus	22	4	Üldkohustused	Artikkel 3 - Üldpõhimõtted Puuetega inimeste õiguste konventsioonis (PIK)	
			9	Juurdepääsetavus		
	Naiste ja meeste võrdõiguslikkus	23	6	Osalemine kultuurielus, virgestus-, puhke- ja sporditegevuses		

	Lapse õigused	24	7	Puuetega lapsed	autoõigust, sealhulgas vastavast is oma varakult järgitakse, ja iseiseisvuse vastu; (b) mittediskrimineerimine; (c) täielik ja tõhus osalemine ja kaasatus ühiskonnas; (d) austus erinevuste vastu ning puuetega inimeste tunnustamine inimeste mitmekesisuse ja inimkonna osana; (e) võrdsed võimalused; (f) juurdepääsetavus; (g) meeste ja naiste võrdsus; (h) austus puuetega laste arenevate võimete vastu ning austus puuetega laste õiguse vastu säilitada oma identiteet.		
	Eakate õigused	25	28	Küllaldane elatustase ja sotsiaalne kaitse			
	Puuetega inimeste integreerimine	26	3	Üldpõhimõtted			
			4	Üldkohustused			
			8	Teadlikkuse suurendamine			
			9	Juurdepääsetavus			
			19	Iseseisev elu ja kogukonda kaasamine			
			20	Isiklik liikumisvõime			
27	Töö ja hõive						
30	Osalemine kultuurielus, virgustus-, puhke- ja sporditegevustes						
IV jaotis „Solidaarsus” (artiklid 27–38)	Töötajate õigus olla ettevõttes informeeritud ja ära kuulatud	27	Rakendub töötajate usaldusisiku seadus (https://www.riigiteataja.ee/akt/12771390?leiaKehitiv), mis reguleerib töötajate usaldusisiku tegevust teda volitanud töötajate ja ametnike esindamisel suhetes tööandjaga ja töötajatega.			Põhiõiguste ja PIK väärtuste riive ohtu ei ole.	
	Kollektiivläbirääkimiste ja kollektiivse tegutsemise õigus	28	27	Töö ja tööhõive (f)	PS 29 Töötajate ja tööandjate ühingutesse ja liitudesse kuulumine on vaba. Töötajate ja tööandjate ühingud ja liidud võivad oma õiguste ja seaduslike huvide eest seista vahenditega, mida seadus ei keela. Streigioiguse kasutamise tingimused ja korra sätestab seadus.		
	Õigus kasutada tööhõiveteenuseid	29	26	Habilitatsioon ja rehabilitatsioon	§ 29. Eesti kodanikul on õigus vabalt valida tegevusala, elukutset ja töökohta.		
			27	Töö ja tööhõive			
	Kaitse põhjendamatu vallandamise korral	30	Kohaldub harta artikkel.				§ 29 Töötingimused on riigi kontrolli all. Töövaidluste lahendamise korra sätestab seadus.
	Head ja õiglased töötingimused	31	27	Töö ja tööhõive	§ 29 Töötingimused on riigi kontrolli all. Töövaidluste lahendamise korra sätestab seadus.		
	Keeld kasutada laste tööjõudu ja noorte töötajate kaitse töö	32	16	Kaitse ekspluateerimise, vägivalja ja väärkohtlemise eest	PS § 29 lg 2 keelab sunnitöö nii lapse kui ka täiskasvanu puhul. Last ei tohi töö tegemiseks ära kasutada. Laps ei tohi teha tööd, mis on talle ohtlik, segab koolis käimist või on kahjulik tema tervisele ja arengule.		
			27	Töö ja tööhõive	Laste töötamist reguleerib töölepingu seadus. Seal on kirjas laste töölkäimist puudutavad vanusepiirid ja eritingimused. Alaealisel on töötamiseks vaja olenevalt vanusest kas vanema või tööinspektori luba. (https://www.oiguskantsler.ee/et/laste-ja-noorte-%C3%B5igused-ja-kohustused)		
	Perekonna- ja tööelu	33	23	Kodu ja perekonna austamine	PS § 27 Perekond rahva püsimise ja kasvamise ning ühiskonna alusena on riigi kaitse all. § 29 Eesti kodanikul on õigus vabalt valida tegevusala, elukutset ja töökohta. Kui seadus ei sätesta teisiti, siis on see õigus võrdselt Eesti kodanikuga ka Eestis viibival välisriigi kodanikul ja kodakondsuseta isikul.		
	Sotsiaalkindlustus ja sotsiaalabi	34	28	Küllaldane elatustase ja sotsiaalne kaitse	§ 28 Eesti kodanikul on õigus riigi abile vanaduse, töövõimetuse, tootjakaotuse ja puuduse korral.		
					Riik soodustab vabatahtlikku ja omavalitsuse hoolekannet.		
					Lasterikkad pered ja puuetega inimesed on riigi ja kohalike omavalitsuste erilise hoole all.		
	Tervishoid	35	25	Tervishoid	§ 28 Igatüel on õigus tervise kaitsele.		
	Võimalus kasutada üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid	36	11	Ohuolukorrad ja humanitaarsed eriolukorrad	Majandustegevuse seadustiku üldosa seadus - https://www.riigiteataja.ee/akt/106042021005		
Keskonnakaitse	37	9	Juurdepääsetavus (f)	PS § 53 Igatüks on kohustatud säästma elu- ja looduskeskkonda ning hüvitama kahju, mis ta on keskkonnale tekitanud.			
		21	Sõna ja arvamusevabadus ning juurdepääs teabele lõige (a) avalikkusele mõeldud teabe edastamine puuetega inimestele juurdepääsetavas vormingus ning erinevate puuetega arvestavate tehnoloogiate abil õigeaegselt ja ilma lisakuludeta.	DNSH[2] ja kliimakindluse ning EE2035 raames KeM ja RTK konsultatsioon. Nõuded TATis ja analüüs seletuskirjas.			
Tarbijakaitse	38	4	Üldkohustused (e, f, g, h)	Tarbijakaitse seadus - https://www.riigiteataja.ee/akt/TKS	Põhiõiguste ja PIK väärtuste riive ohtu ei ole.		
V jaotis „Kodanike õigused” (artiklid 39–46)	Õigus hääletada ja kandideerida Euroopa Parlamendi valimistel	39	29	Osalemine poliitilises ja avalikus elus	Euroopa Parlamendi valmise seadus - https://www.riigiteataja.ee/akt/EPVS	Põhiõiguste ja PIK väärtuste riive ohtu ei ole.	
	Õigus hääletada ja kandideerida kohalikel valimistel kohalikel valimistel	40	29	Osalemine poliitilises ja avalikus elus	PS § 56. Kõrgeimat riigivõimu teostab rahvas hääleõiguslike kodanike kaudu:		
					1) Riigikogu valimisega;		
					2) rahvahääletusega.		
	PS § 57. Hääleõiguslik on Eesti kodanik, kes on saanud kaheksateist aastat vanaks.						
	Õigus heale haldusele	41	29	Osalemine poliitilises ja avalikus elus	HMS § 5 lõike 2 kohaselt tuleb haldusmenetlus läbi viia eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleilgiseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele. ÜSS § 1 lg 5 kohaselt kohaldatakse viidatud seaduses ette nähtud menetlusele haldusmenetluse seadust.		
Õigustutvuda dokumentidega	42	21	Sõna ja arvamusevabadus ning juurdepääs informatsioonile	PS § 44 Eesti kodanikul ja Eestis viibival välisriigi kodanikul ja kodakondsuseta isikul on õigus seaduses sätestatud korras tutvuda tema kohta riigiasutustes ja kohalikes omavalitsustes ning riigi ja kohalike omavalitsuste arhiivides hoitavate andmetega. HMS § 37 lg 1 igatüel on õigus igas menetlusstaadiumis tutvuda haldusorganits säilitatavate asjas tähtsust omavate dokumentide ja toimikuga, kui see on olemas.			
Õigus pöörduda Euroopa ombudsmani poole	43	13	Juurdepääs õigusemõistmisele	Rahvusvaheliste lepingute alusel otsekohalduv			

	Õigus esitada petitsioone	44	13	Juurdepääs õigusemõistmisele	PS § 46 Igaühel on õigus pöörduda märgukirjade ja avaldustega riigiasutuste, kohalike omavalitsuste ja nende ametiisikute poole. Vastamise korra sätestab seadus	
	Liikumis- ja elukoha valiku vabadus	45	20	Isiklik liikumisvõime	§ 34. Igaühel, kes viibib seaduslikult Eestis, on õigus vabalt liikuda ja elukohta valida.	
	Diplomaatilisele ja	46	13	Juurdepääs õigusemõistmisele	§ 13 - Igaühel on õigus riigi ja seaduse kaitsele. Eesti riik kaitseb	
VI jaotis „Õigusemõistmine“ (artiklid 47–50)	Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele	47	13	Juurdepääs õigusemõistmisele	PS § 15 Igaühel on õigus pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse. Igaüks võib oma kohtuasja läbivaatamisel nõuda mis tahes asjaspeutuva seaduse, muu õigusakti või toimingu põhiseadusevastaseks tunnistamist. § 20 Igaühel on õigus vabadusele ja isikupuutumatusel. § 22 Kedagi ei tohi käsitada kuriteos süüdi olevana enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus.	Põhiõiguste ja PIK väärtuste riive ohtu ei ole.
	Sõutuse presumptsioon ja kaitseõigus	48	13	Juurdepääs õigusemõistmisele	§ 22. Kedagi ei tohi käsitada kuriteos süüdi olevana enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus.	
	Kuritegude ja karistuste seaduslikkuse ja proportsionaalsuse põhimõte	49	13	Juurdepääs õigusemõistmisele	PS § 3 Riigivõimu teostatakse üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtted ja normid on Eesti õigussüsteemi lahutamatu osa. PS § 11 Õigusi ja vabadusi tohib piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. Need piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust. PS § 22 kedagi ei tohi käsitada kuriteos süüdi olevana enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus.	
	Mitmekordse kohtumõistmise ja karistamisekeeld	50	13	Juurdepääs õigusemõistmisele	PS § 23 Kedagi ei tohi teist korda kohtu alla anda ega karistada teo eest, milles teda vastavalt seadusele on mõistetud lõplikult süüdi või õigeks.	

[1] Täiendavalt analüüsima ei pea, kuid pead kontrollima ja kinnitama, et nõuet ei rikutaks.

[2] DNSH ja kliimakindluse analüüsi juhised on punktis X